

Pla de foment lector de centre

UNA PROPOSTA DE MODEL

ÍNDEX

1. Introducció general: per què i per a què un pla de foment de la lectura al centre.
2. Què hem d'entendre per lectura?
3. Foment de la lectura i també de l'escriptura.
4. Anàlisi prèvia de la situació inicial.
5. Objectius generals del Pla Lector de Centre.
6. Objectius, actuacions i criteris d'avaluació per a cadascun dels sectors implicats:
  - 6.1. El professorat.
  - 6.2. L'alumnat:
    - Activitats inserides dins del currículum ordinari de l'alumnat i de l'aula: aprenentatge de la lectura i aprenentatge mitjançant la lectura.
    - Activitats específiques de foment de la lectura (pel gust de llegir): de motivació prèvia, a fer durant la lectura i per a després de la lectura, tant a l'aula com a la biblioteca, etc.
    - Activitats commemoratives relacionades amb el llibre i la lectura d'àmbit general: de cicle, de centre, de localitat, etc.
    - Estratègies de reforçament i de consolidació permanent.
  - 6.3. Les famílies.
  - 6.4. L'entorn del centre (biblioteca, ajuntament, llibreries, entitats cíviques i socials, editorials, etc.).
7. Recursos disponibles i necessaris per a aplicar el pla lector de centre:
  - 7.1. Biblioteques d'aula.
  - 7.2. Biblioteca del centre.
  - 7.3. Aula d'informàtica.
  - 7.4. Recursos humans.
  - 7.5. Altres recursos.
8. Responsabilitats: a qui li correspon aplicar totes i cadascuna de les actuacions del pla de foment lector.
9. Temporalització, avaluació, revisió i propostes de millora.
10. Difusió del pla lector de centre.
11. Bibliografia.
12. Documents de d'ampliació i de suport:
  - 12.1. Models per a elaborar el pla de foment de la lectura anual de centre.
  - 12.2. Models per a la programació de les activitats i actuacions.

1. INTRODUCCIÓ GENERAL: PER QUÈ I PER A QUÈ UN PLA DE FOMENT DE LA LECTURA AL CENTRE

Fomentar la lectura ha sigut sempre, per sort, un dels objectius principals de totes les persones que, d'una manera o d'altra, han tingut la responsabilitat d'educar les noves generacions, almenys des de la generalització de l'educació bàsica a tota la població i no només als descendents de les classes econòmicament altes. Ensenyants, bibliotecaris, escriptors i escriptores, professionals de l'animació sociocultural i també, cada vegada més, pares i mares, s'han plantejat com transmetre l'interés per la lectura als xiquets i les xiquetes amb més possibilitats d'èxit per crear-los l'hàbit lector i iniciar-los en el camí de l'aprenentatge autòcton: és a dir, que siguen capaços d'aprendre a aprendre.

Perquè, en realitat, si hi ha alguna cosa que ningú no posa en dubte és que una de les finalitats primordials de l'educació ha de ser aconseguir ciutadans lectors. Sobretot, perquè sense l'adquisició d'aquesta habilitat privem les persones del coneixement personal cívic i cultural necessari per a moure's en la societat amb autonomia conscient i llibertat plena.

Naturalment, aquesta idea ha sigut sempre compartida pel professorat del centre que, des de fa temps, l'ha tinguda en compte en la pràctica docent diària, tal com es comprova fent un repàs a les activitats fetes en cursos anteriors i que tenen relació directa amb el foment de l'hàbit de la lectura i també de l'escriptura. No obstant això, des de la nostra responsabilitat professional i conscients que sempre es pot –i es deu– millorar, veiem la necessitat de concretar un pla de foment de la lectura que siga capaç d'unificar estratègies, optimitzar recursos i sistematitzar accions per a obtenir resultats més satisfactoris entre l'alumnat del centre que augmenten els índexs lectors, afavorisquen la comprensió lectora i que impliquen l'aprenentatge de les competències bàsiques, especialment:

- a) la comunicació lingüística,
- b) el tractament de la informació i la competència digital,
- c) la competència cultural i artística,
- d) la competència per a aprendre a aprendre.

La decisió d'elaborar el pla de foment de la lectura del centre, per altra banda –i és just reconèixer-ho–, s'ha vist afavorida pel context normatiu vigent que incideix de manera especial i clara en aquest aspecte educatiu, tal com veiem reflectit en el resum descrit en la introducció a l'Ordre 44/2011, de 7 de juny, de la Conselleria d'Educació de la Generalitat Valenciana, per la qual es regulen els plans per al foment de la lectura en els centres de la Comunitat Valenciana, i que, pel seu interès, reproduïm a continuació:

La Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, disposa en l'article 2.2. que els poders públics prestaran una atenció prioritària al conjunt de factors que afavoreixen la qualitat de l'ensenyança i, en especial, al foment de la lectura i l'ús de biblioteques, entre altres.

L'article 14.5 d'aquesta llei orgànica estableix que en el segon cicle de l'Educació Infantil les administracions educatives fomentaran una primera aproximació a la lectura. L'article 16.2 assenyala que la finalitat de l'Educació Primària és proporcionar a tots els xiquets i les xiquetes una educació que els permeti adquirir habilitats culturals bàsiques relatives, entre altres, a la lectura; mentre que l'article 17.e) estableix com a objectiu de l'Educació Primària desenrotllar hàbits de lectura.

L'article 19.2 estableix com a principis pedagògics que, sense perjudici del seu tractament específic en algunes de les àrees de l'etapa, la comprensió lectora es treballarà en totes les àrees; i l'article 19.3 disposa que, a fi de fomentar l'hàbit de la lectura, es dedicarà un temps diari a aquesta.

En l'article 23.h), es fixa com un dels objectius de l'Educació Secundària Obligatòria iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de la literatura; al seu torn, els articles 24.7 i 25.5 determinen que, sense perjudici del seu tractament específic en algunes de les matèries de l'etapa, la comprensió lectora es treballarà en totes les àrees. L'article 26.2 disposa que, a fi de promoure l'hàbit de la lectura, es dedicarà un temps a aquesta en la pràctica docent de totes les matèries.

Quant al Batxillerat, la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, assenyala entre altres objectius del Batxillerat, en l'article 33.d), refermar els hàbits de lectura i en l'article 33.l) desenrotllar la sensibilitat artística i literària com a fonts de formació i enriquiment cultural; mentres que l'article 35.2, referit als principis pedagògics d'aquesta etapa, determina que les administracions educatives promouran les mesures necessàries perquè en les distintes matèries es desenrotllen activitats que estimulen l'interés i l'hàbit de la lectura.

En l'article 113.3 de la mateixa llei orgànica es menciona que les biblioteques escolars contribuiran a fomentar la lectura i que l'alumne accedisca a la informació i altres recursos per a l'aprenentatge de les altres àrees i matèries i pugui formar-se en l'ús crític d'aquests.

En relació amb totes les disposicions abans mencionades de la Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig, l'article 157 l h) estableix que correspon a les administracions educatives proveir recursos necessaris per a garantir, en el procés d'aplicació d'aquesta llei, la posada en marxa d'un pla de foment de la lectura.

L'article 3.g) Decret 38/2008, de 28 de març, del Consell, pel qual s'estableix el currículum del segon cicle de l'Educació Infantil a la Comunitat valenciana, estableix com a objectiu de l'etapa la iniciació a la lectoescriptura.

El Decret 111/2007, de 20 de juliol, del Consell, pel qual s'estableix el currículum de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana, estableix com a

objectiu de l'etapa, en l'article 4.e), el desenrotllament d'hàbits de lectura com a instrument essencial per a l'aprenentatge de la resta de les àrees.

El Decret 112/2007, de 20 de juliol, del Consell, pel qual s'estableix el currículum de l'Educació Secundària Obligatòria a la Comunitat Valenciana, disposa en l'article 5, relatiu a les competències bàsiques, que la lectura constitueix un factor primordial per al desenrotllament de les competències bàsiques i que els centres hauran de garantir en la pràctica docent de totes les matèries un temps dedicat a la lectura en tots els cursos de l'etapa.

El Decret 102/20089, d'11 de juliol, del Consell, pel qual s'estableix el currículum del Batxillerat a la Comunitat Valenciana, indica com un principi general, en l'article 3.5. que les estratègies per a l'adquisició de l'hàbit de la lectura i la capacitat d'expressar-se correctament, l'adquisició de valors, així com l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació, estaran integrades en el currículum.

Per tant, queda ben clar que fomentar la lectura forma part de les obligacions professionals del professorat: de tot el professorat, amb independència del nivell, cicle o matèria que s'impartisca o del departament a què es pertanya. La lectura esdevé, a més, contingut curricular, reforçant d'aquesta manera la trajectòria didàctica del professorat que ha mostrat sempre una actitud positiva i dinàmica envers el foment lector com a pràctica educativa rellevant, i restant arguments als qui l'han vista només com un recurs secundari o associat a unes àrees determinades de caràcter exclusivament lingüístic.

Com digué Álvaro Marchesi en un article sobre l'informe Pisa publicat per la revista *Aula de Innovación Educativa*, núm. 139, «l'èmfasi en la lectura pot ser un dels instruments més poderosos per a millorar les capacitats dels nostres alumnes i, al mateix temps, per a renovar els mètodes d'ensenyança dels professors i per a incrementar l'interés dels estudiants». I nosaltres, n'estem d'acord. entre altres arguments, perquè l'adquisició de l'hàbit de la lectura no respon a una evolució natural. Els xiquets i les xiquetes s'ensenyen a llegir perquè algú els ensenya. Es tracta d'una adquisició que pertany a l'àmbit cultural i que forma part d'un procés més general d'accés al llenguatge. En conseqüència, és necessari un context social i familiar que n'estimule l'aprenentatge.

I aquesta és precisament la nostra missió com a docents: facilitar-los l'adquisició de l'hàbit de la lectura. En altres paraules: hem de ser mediadors i fer de pont entre els llibres i els xiquets, estimular-los i, sobretot, orientar-los en les lectures.

El problema, com és habitual, es planteja a l'hora de portar a la pràctica una idea i un objectiu compartit per tots, perquè a la nostra aula o a la nostra assignatura cadascun dels docents podem fer coses, però, sens dubte, és molt més efectiu si tot el que es fa

–per exemple, en favor de la lectura– es fa d’una manera coordinada, coherent i conjunta: és a dir, si es fa amb un pla de foment de la lectura.

QUÈ HEM D'ENTENDRE PER LECTURA?

Però... què entenem per lectura? I què significa per a nosaltres fomentar-la? Quines són les pràctiques didàctiques més adequades per a fer-ho? Aquestes són preguntes que convé necessàriament plantejar-se abans de començar la redacció del pla de foment lector de centre, perquè, potser, no tot el professorat té o parteix del mateix concepte i, en conseqüència, les accions i les activitats que s'hi proposen seran diferents en funció de què entén cadascú per lectura o per animació lectora.

Naturalment, no es tracta –ara i ací– de fer una exposició teòrica sobre el concepte de lectura, ni sobre l'evolució d'aquest concepte al llarg de la història. Hi ha ja una bibliografia bastant extensa sobre el tema que es pot consultar amb facilitat i que nosaltres, en qualsevol cas, no fariem més que resumir en cas d'expressar en aquest document algunes idees al respecte. No obstant això, sí que volem manifestar unes conclusions que considerem necessàries de tenir en compte:

- La lectura és una font d'informació, d'aprenentatge i de plaer. Per tant, llegim de manera diferent segons quin siga el nostre objectiu.
- Llegir no és únicament saber descodificar un text, sinó saber entendre'l. Si no els comprenem, els textos acaben per resultar-nos avorrits i la lectura deixa de ser una activitat satisfactòria. Per això, el treball sobre la comprensió lectora és bàsic i ineludible en qualsevol projecte o pla de foment lector que es vulga fer amb garanties d'èxit.
- Si la lectura és una font d'informació i d'aprenentatge, això significa que la lectura no és una activitat exclusivament de caràcter literari i, per consegüent, en un pla de foment de la lectura s'han de programar també activitats de lectura relacionades amb les temàtiques de les àrees no lingüístiques: coneixement del medi, artística, religió, matemàtiques, història, ciències, filosofia, educació física, etc.
- Tampoc no s'ha d'associar la lectura als textos que es transmeten en format llibre, ja que també es fomenta l'hàbit lector mitjançant els còmics, les revistes –d'informació general o específica, de temàtica musical, esportiva, etc.–, els periòdics... i, sobretot, en l'època actual no hem d'oblidar mai que es fa molta lectura amb l'ús de suports digitals i amb Internet, sobretot per part del jovent.

Finalment, pel que fa a l'altre concepte, el d'animació o foment de la lectura, hem de deixar ben clar que no l'entenem com un conjunt d'activitats exclusivament de caràcter lúdic que requereixen la figura d'un mediador, docent en el nostre cas, que

necessàriament haja d'actuar disfressat i transformat en un prestidigitador màgic que amb la vareta transforma en plaer qualsevol lectura i converteix en lectors voraços els oients incauts que l'escolten. No, no és aquesta la concepció que tenim del foment de la lectura, sense que, per això, renunciem tampoc a planificar i fer aquest tipus d'activitats quan siga possible i convenient.

Per a nosaltres, el foment de la lectura és el conjunt d'activitats, jocs i estratègies que faciliten, a poc a poc, el contacte dels xiquets i les xiquetes amb els llibres i que permeten, a través del plaer de la lectura, la creació, la formació i la consolidació d'un hàbit lector permanent i necessari per a la formació integral de les persones.

2. FOMENT DE LA LECTURA I TAMBÉ DE L'ESCRITURA

De la definició anterior, deduïm que hi ha una gran diversitat d'accions i d'activitats educatives que en un centre es poden classificar com a pràctiques favorable a la lectura. De fet, la lectura en veu alta de l'enunciat d'un problema matemàtic i la resolució de la incògnita plantejada és també un exercici de comprensió lectora i, per tant, de foment lector. O com ho és el fet de veure que el professor o la professora són lectors.

I com ho és també, sens dubte, qualsevol activitat que potencie l'ús de l'escriptura, tant a l'hora d'expressar bé les idees i els continguts que es pretenen comunicar als altres, com quan es tracta de plasmar la bellesa i la ficció de la creativitat de l'alumnat.

En aquest sentit, afirmem que un bon pla de foment de la lectura ha de contenir també activitats d'estímul de l'escriptura. Probablement, aquesta ferramenta essencial també en l'aprenentatge de l'alumnat reclama un tractament especial que no renunciem a mamprendre en un futur, però, de moment, creiem que, mentre no hi haja un pla específic de foment de l'escriptura, bé està que n'incloquem activitats en aquest pla de foment de la lectura.

3. ANÀLISI PRÈVIA DE LA SITUACIÓ INICIAL

ACTUACIONS I ACTIVITATS QUE FEM EN RELACIÓ AMB EL FOMENT DE LA LECTURA

DESTINADES AL PROFESSORAT

FEM HABITUALMENT:

- Elaborem per cicles o per departaments una llista d'obres de lectura col·lectiva a classe o de lectura obligatòria per part de l'alumnat per a cada curs escolar.
- Hi ha professors i professores que estan atents a l'oferta formativa relacionada amb els temes de foment de la lectura i de l'escriptura, la comprensió lectora, etc. i participen, almenys, en un curs o en unes jornades.
- Tot el món visita amb els seus alumnes, almenys una vegada a l'any, la biblioteca del centre, però no tots n'expliquen les normes d'ús ni l'organització.
- Col·labora tot el professorat en la preparació i realització de les activitats d'animació a la lectura que s'organitzen col·lectivament al centre.
- ...

PROPOSTES DE MILLORA:

- Hauríem de planificar les activitats destinades al professorat d'una manera més clara. Tractarem d'especificar-ho detalladament en la redacció del pla de foment lector anual del centre.
- Hauríem de plantejar-nos d'una manera més sistemàtica, habitual i generalitzada la formació del professorat en relació amb els temes del foment de la lectura i l'escriptura.
- ...

DESTINADES A L'ALUMNAT

En cada classe o aula

FEM HABITUALMENT:

- Lectura col·lectiva d'un llibre per trimestre en cadascuna de les aules i nivells.
- En Educació Infantil s'usa assíduament el servei de préstec de llibres de la biblioteca d'aula: cada setmana els xiquets i les xiquetes se'n porten un llibre i, d'acord prèviament amb les famílies, aquests llibres són llegits per l'alumne/a a la llar familiar.
- Hi ha professors i professores que tenen un llistat en què anoten els llibres que lligen voluntàriament els alumnes.
- Hi ha una part del professorat que proposa a l'alumnat treballs d'investigació que impliquen fer recerques en Internet i llegir textos no literaris de caràcter informatiu.
- Hi ha mestres que, de tant en tant, aprofitant la concessió d'algun premi literari important, proposen a l'alumnat fer murals sobre els escriptors guardonats o homenatjats.
- ...

En cada cicle o departament

FEM HABITUALMENT:

- Elaborem unitats didàctiques per a treballar diferents temes transversals al llarg del curs escolar i incloem sempre algunes lectures relacionades amb el tema, com ara: el 9 d'octubre, el Dia de la Pau, el Dia de l'Arbre, el Dia de la Dona, etc.
- Programem sempre una o dues visites a representacions teatrals.
- Participem en el concurs de narrativa infantil i juvenil Sambori, d'Escola Valenciana, i en aquells que són convocats per la regidoria d'Educació de l'Ajuntament de la nostra ciutat.
- ...

A tot el centre

FEM HABITUALMENT:

- Celebrem tots els actes a l'abril com a més del llibre i la lectura, aprofitant les efemèrides del 2 d'abril, Dia Internacional del Llibre Infantil i Juvenil, i el 23 d'abril, Dia Internacional del Llibre, amb actes col·lectius en què participa tot el centre.
- Fem concursos d'eslògans sobre la lectura.
- Fem una fira del llibre amb llibres deixats per les llibreries de la localitat o amb llibres de segona mà deixats per l'alumnat i per les famílies.
- Fem recitals de poesia.
- ...

PROPOSTES DE MILLORA:

- Hauríem de planificar les activitats destinades a l'alumnat d'una manera periòdica perquè l'acció de fomentar la lectura es fera al llarg de tot el curs escolar. Tractarem d'especificar-ho detalladament en la redacció del pla de foment lector anual del centre.
- Hauríem d'establir criteris i instruments d'avaluació de les activitats per saber si són efectives o no. En aquest aspecte, seria convenient que férem una enquesta sobre els hàbits

de llegir per saber de quina situació partim i per tenir dades que ens permeten comparar-les amb els resultats que s'obtinguen després d'aplicar els diferents plans lectors anuals.

- Hauríem d'unificar actuacions i activitats, de manera que aquelles que es consideren molt interessants i positives es feren en totes i cadascuna de les aules i àrees del centre.
- ...

DESTINADES A LES FAMÍLIES

FEM HABITUALMENT:

- En totes les reunions de tutoria de començament del curs, el professorat ressalta la importància que té llegir per a l'aprenentatge de l'alumnat i incideix en el fet que els xiquets i les xiquetes que lligen normalment tenen millors notes.
- En Nadal i al final de curs elaborem díptics per a les famílies en què els proposem un decàleg amb les accions que poden afavorir el foment de la lectura en l'àmbit familiar i acompanyem aquest decàleg amb llistes de llibres recomanables.

...

PROPOSTES DE MILLORA:

- Hauríem de planificar i ampliar les activitats destinades a les famílies d'una manera clara. Tractarem d'especificar-les detalladament en la redacció del pla de foment lector anual del centre.
- Hauríem de plantejar-nos una col·laboració més estreta amb l'AMPA del centre i implicar-los perquè participen en activitats formatives destinades als pares i les mares.
- ...

ÚS DE LES INSTAL·LACIONS: BIBLIOTECA, AULA D'INFORMÀTICA, SALA D'ACTES, ETC.

En la biblioteca del centre

FEM HABITUALMENT:

- Tenim sempre un equip encarregat, cada curs, del funcionament de la biblioteca.
- Hi ha també un grup d'alumnes que col·labora amb el servei de préstec de la biblioteca.
- Cada any destinem una quantitat de diners del centre a comprar llibres i materials necessaris per al funcionament de la biblioteca del centre.
- Ja tenim els llibres registrats i classificats seguint les normes internacionals de catalogació bibliogràfica.
- ...

PROPOSTES DE MILLORA:

- No tenim un horari de biblioteca establert per a cadascun dels cursos i nivells educatius del centre.
- No tenim un registre d'usuaris i, per tant, no sabem ni el nombre d'alumnes ni la freqüència amb què utilitzen la biblioteca. Caldria fer-lo.
- Hauríem de plantejar-nos com a docents proposar activitats que feren necessària la investigació i consulta bibliogràfica a la biblioteca del centre.
- La persona encarregada de la biblioteca hauria de disposar de més hores per a organitzar-la i per a planificar, conjuntament amb els tutors, activitats d'animació lectora.
- No tenim elaborades unes normes d'ús i organització de la biblioteca del centre i caldria redactar-les.
- ...

En l'aula d'informàtica

FEM HABITUALMENT:

- Tenim sempre un equip encarregat, cada curs, del funcionament de l'aula d'informàtica.
- L'aula és utilitzada per totes les classes i nivells del centre: és a dir, per tot l'alumnat. S'hi organitzen grups reduïts per a aprofitar més bé els recursos que hi ha.
- Cada any destinem una quantitat de diners del centre a comprar materials necessaris per al funcionament de l'aula d'informàtica.
- ...

PROPOSTES DE MILLORA:

- No tenim una programació progressiva per nivells i cicles de les activitats que es fan a l'aula d'informàtica. Cada docent encarregat fa el que considera més oportú o el que sap fer.

- No s'utilitza l'aula d'informàtica per a fer treballs de recerca informativa en tots els nivells i cicles.
- Tampoc no s'hi ha programat cap programa d'aprenentatge per a millorar l'expressió escrita amb l'ús dels processadors de textos.
- Hauríem de plantejar-nos com a docents proposar activitats que feren necessària la investigació i consulta a l'aula d'informàtica.
- ...

A la sala d'actes

FEM HABITUALMENT:

- Tenim una sala d'actes i hi fem moltes activitats amb presència de més d'un grup d'alumnes, sobretot durant les setmanes culturals.
- També hem utilitzat la sala d'actes per a representar obres de teatre i recitar poesia.
- ...

PROPOSTES DE MILLORA:

- Hauríem de donar un ús social i educatiu més gran la sala d'actes i utilitzar-la per a les visites d'escriptors, conferències, etc.
- ...

PARTICIPACIÓ I COL·LABORACIÓ AMB L'ENTORN

FEM HABITUALMENT:

- Participem en les activitats de foment de la lectura convocades per la biblioteca municipal de la nostra localitat.
- Participem en l'oferta cultural i educativa que programa l'Ajuntament.
- Participem en els concursos d'escriptura que es convoquen a la localitat i en altres, d'altres llocs, que considerem interessants.
- ...

PROPOSTES DE MILLORA:

- No tenim cap relació amb els escriptors i les escriptores de la localitat, ni tampoc amb els de la nostra comarca i hauríem de tenir-ne.
- Potser, hauríem de divulgar més les activitats que fem i sol·licitar la col·laboració dels diferents mitjans de comunicació locals i comarcals, tant per a donar a conèixer les activitats que fem com per a planificar les activitats que possibiliten la participació del nostre alumnat en el treball d'aquests mitjans d'informació: escriure articles d'opinió o notícies, participar en programes de ràdio o televisió, etc.
- Hauríem d'iniciar contactes amb associacions i entitats de caràcter cultural de la nostra comarca amb les quals podríem programar activitats conjuntes relacionades amb el foment de la lectura i l'escriptura.
- ...

OBJECTIUS GENERALS DEL PLA LECTOR DE CENTRE

Segons l'Ordre 44/2011, de 7 de juny, de la Conselleria d'Educació de la Generalitat Valenciana, per la qual es regulen els plans per al foment de la lectura en els centres de la Comunitat Valenciana, els objectius generals que s'han de promoure són els següents:

1. Fomentar en l'alumnat l'interés per la lectura i desenrotllar l'hàbit lector.
2. Afavorir la comprensió lectora des de totes les àrees, matèries, àmbits i mòduls del currículum.
3. Fomentar en l'alumnat la lectura com a activitat d'oci i de gaudi.
4. Promoure la col·laboració i participació de les famílies i altres membres de la comunitat educativa de l'entorn en les activitats derivades dels plans de foment de la lectura.
5. Estimular l'ús de fonts documentals complementaris al llibre de text, tant en suports impresos com en suport digital i audiovisual.
6. Fomentar en l'alumnat una actitud reflexiva i crítica per mitjà del tractament de la informació.
7. Potenciar l'ús i la dinamització de les biblioteques dels centres docents i adequar-les als objectius i actuacions arrellegats en el pla.
8. Reforçar la figura dels mitjans audiovisuals i digitals com a mitjans de suport a la lectura.
9. Contribuir al desenrotllament de la competència lingüística en l'alumnat.

Es tracta d'objectius, com és obvi, assumits pel centre, però que s'han de desenvolupar i concretar, tant el la resta del document –ho fem a continuació en l'apartat sisé–, com en la planificació de les accions del pla per a cada curs escolar i, sobretot, en la programació de cada una de les activitats.

Per altra banda, a més dels objectius especificats en l'Ordre 44/2011, de 7 de juny, el nostre centre considera també important afegir-ne els següents:

- Incidir de manera especial a l'hora de promoure la lectura literària en el coneixement dels escriptors i les escriptores de literatura infantil i juvenil en valencià, com també de tots els qui formen part de la rica tradició literària en la nostra llengua, sense que això signifiqui oblidar el coneixement literari de les altres llengües.
- Fer del foment de la lectura un recurs útil i motivador per a celebrar al centre les efemèrides anuals que es consideren d'interés educatiu: l'any dedicat a un escriptor o escriptora en particular, o bé a un gènere, o a un fet històric o una matèria o tema concret –per exemple, any de la química, de la filosofia, dels boscos, etc.–.
- Fer present la lectura en totes les activitats didàctiques fetes per a treballar els temes transversals i les commemoracions periòdiques que tenen lloc tots els cursos escolars: el 9 d'Octubre, el Dia de la Pau, el Dia de l'Arbre, el Dia de la Dona, etc.
- ...

En qualsevol cas, tant en els primers com en els segons, és absolutament necessari que, sense perdre la perspectiva dels objectius generals descrits anteriorment, aconseguim especificar de manera molt clara i, sobretot, avaluable què és el que pretenem en cada una de les accions i activitats que fem del pla lector. Només així s'aconseguirà extraure la informació significativa sobre la validesa del que fem, l'efectivitat d'unes activitats en relació a unes altres i les mancances o els defectes que es detecten en la pràctica, per proposar les millores que es consideren en les revisions successives anuals del pla de foment de la lectura.

4. OBJECTIUS, ACTUACIONS I CRITERIS D'AVALUACIÓ PER A CADASCUN DELS SECTORS IMPLICATS

6.1. PROFESSORAT

OBJECTIUS:

1. Participar en l'elaboració del pla de foment lector anual del centre aportant idees i fent-ne una avaluació del pla en finalitzar cada curs escolar.
2. Informar-se sobre la lectura infantil i juvenil: tècniques per millorar-la, bibliografia, autors i autores, publicacions, tendències, etc.
3. Elaborar les normes d'ús de la biblioteca del centre, conèixer-les i saber com s'organitza.
4. Elaborar amb l'alumnat les normes d'ús de la biblioteca de l'aula.
5. Col·laborar en les activitats d'animació a la lectura que s'organitzen col·lectivament al centre i específicament de cara a l'alumnat de l'aula.

ACTUACIONS I ACTIVITATS:

- Constitució de la comissió coordinadora encarregada de redactar el pla de foment lector de cada curs escolar.
- Elaboració d'un dossier informatiu perquè el professorat conega el material existent a la biblioteca, així com les normes d'ús i funcionament.
- Preparació d'activitats lúdiques i divulgadores destinades a l'alumnat: celebració d'una setmana del llibre, organització de campanyes d'informació lectora i planificació d'activitats específiques destinades a cada nivell i aula.
- Celebració de sessions d'informació sobre el món del llibre i assistència a actes extraescolars que tinguin relació amb el foment de la lectura (cursos, presentacions de llibres, seminaris, grups de treball, fires de llibres, etc.).
- Elaboració de llistes de llibres per a recomanar en els diversos nivells educatius.
- Confecció d'un sistema de seguiment i avaluació del pla acceptat per tot el professorat: fitxes de lectura, notes d'observació, presentacions de llibres llegits, etc.
- Avaluació en claustre del pla lector.

CRITERIS D'AVALUACIÓ:

– Creació de la comissió coordinadora de la redacció del pla: sí o no?
 – S'han establert uns criteris clars i consensuats sobre el disseny i la redacció anual del pla de foment lector de cada curs escolar?
 – S'ha fet el dossier informatiu sobre les normes d'ús i funcionament de la biblioteca del centre?
 – S'ha treballat en equip, per cicle i/o departaments per a preparar activitats lúdiques i formatives de foment de la lectura?
 – Quantes activitats conjuntes de cicle i/o departament i de centre s'han programat a l'any?
 – Quin ha estat el grau de satisfacció en l'elaboració d'aquestes activitats?
 – S'han fet sessions d'informació i formació del professorat amb temàtica relacionada amb el foment de la lectura i l'escriptura?
 – Nombre de professors i de cursos de formació en què ha participat el professorat del centre.
 – Grau de satisfacció de les llistes de llibres elaborats.
 – S'ha confeccionat i s'ha consensuat un model de seguiment i avaluació de les activitats de foment lector.
 – Elaboració de l'avaluació final del pla lector per a incloure-la en la memòria general del centre.

6.2. ALUMNAT

OBJECTIUS:

1. Familiaritzar els xiquets i les xiquetes amb els llibres i amb la biblioteca del centre i de l'aula.
2. Iniciar-los en el maneig de les tècniques bibliogràfiques elementals i en l'ús de la biblioteca.
3. Aficionar l'alumnat a la lectura i crear situacions funcionals que la facen necessària.
4. Crear hàbits de respecte i de cura envers els llibres i la biblioteca de l'aula, del centre...
5. Informar-los de les diferents possibilitats d'accés al llibre i a la lectura que es donen fora de l'àmbit escolar: biblioteca municipal, llibreries, fires del llibre, etc.
6. Iniciar i/o consolidar la necessitat de constitució i formació de la pròpia biblioteca personal.

ACTUACIONS I ACTIVITATS:

A començament de cada curs escolar, se seleccionaran, programaran i elaboraran les activitats de foment de la lectura i de l'escriptura a fer en cada cicle i nivell educatiu.

Per a la selecció de les activitats es tindrà en compte la relació següent:

- **ACTIVITATS INSERIDES DINS DEL CURRÍCULUM ORDINARI DE L'ALUMNAT I DE L'AULA: APRENTATGE DE LA LECTURA I APRENTATGE MITJANÇANT LA LECTURA.**

- Després de la lectura d'un text, tant d'un llibre com d'una unitat didàctica elaborada de qualsevol àrea, dedicar un temps per a comprendre'l, amb preguntes i comentaris.
- Aprofitar la lectura d'un fragment literari seleccionat en el llibre de text o en la unitat didàctica programada per a proposar activitats de recerca d'informació sobre l'autor en llibres, enciclopèdies, Internet, etc. A més, de comentar i incentivar la lectura de l'obra completa.
- Aprofitar els textos poètics i teatrals que apareguen a les unitats didàctiques per a recitar en veu alta, memoritzar, llegir amb la pronunciació i l'entonació adequada, etc.
- Buscar informació sobre un tema tractat en una unitat de coneixement del medi, música, plàstica, matemàtiques, etc. i fer-ne un treball d'ampliació de continguts.
- Seleccionar textos de caràcter divulgatiu sobre temes del currículum de l'alumnat per a llegir-los i comentar-los.
- Redactar habitualment textos literaris a partir del contingut d'una lectura del llibre del text o unitat programada o bé imitant-ne l'estil, el gènere, el punt de vista narratiu, etc.
- Redactar textos expositius sobre els temes treballats en les àrees no lingüístiques.
- Lectura col·lectiva dels textos redactats per l'alumnat.
- ...

CRITERIS D'AVUACIÓ:

–Realització d'una prova inicial de comprensió lectora i d'expressió escrita, tant de textos literaris com de textos no literaris, a començament de curs.

–Relació de les accions i de les activitats de foment de la lectura i de l'escriptura inserides dins del currículum ordinari de l'alumnat fetes en cada nivell i àrea. S'han fet totes les programades?

–Relació de les activitats d'expressió escrita fetes per l'alumnat en cada nivell i àrea.

–Grau de satisfacció del professorat i de l'alumnat.

–Realització de proves d'avaluació final per a valorar els progressos aconseguits per l'alumnat en relació a la comprensió lectora i l'expressió escrita, tant de textos literaris com de textos no literaris.

- **ACTIVITATS ESPECÍFIQUES DE FOMENT DE LA LECTURA (PEL GUST DE LLEGIR): DE MOTIVACIÓ PRÈVIA, A FER DURANT LA LECTURA I PER A DESPRÉS DE LA LECTURA, TANT A L'AULA COM A LA BIBLIOTECA, ETC.**

Activitats de motivació prèvies a la lectura:

- Visitar una biblioteca pública.
- Organitzar i decorar la biblioteca d'aula.
- Elaborar o revisar les normes d'ús i de funcionament de la biblioteca d'aula.
- Estudi de les cobertes dels llibres de lectura (anterior i posterior).
- Lectura de ressenyes.
- Redacció de recomanacions lectores per al tauler de la biblioteca d'aula.
- Presentar llibres a la classe i a la resta dels companys del centre.
- Fer jocs d'endevinació amb gestos o amb paraules relacionades amb els llibres i els seus títols.
- Visitar una llibreria, una impremta, una exposició, etc.
- Elaborar recomanacions de lectures: lectures a la carta.
- Redacció d'una carta a un escriptor o escriptora per demanar informació sobre la seua obra literària i sobre alguns aspectes biogràfics importants.
- Programació i realització de l'hora setmanal del conte.
- Realització d'intercanvi de correspondència escolar entre l'alumnat de dos centres per tal de comentar i recomanar-se lectures.
- Confeció de murals poètics amb la reproducció d'aquelles poesies preferides.
- Estudi de les característiques principals d'un gènere o subgènere literari determinat i que suscita l'interès de l'alumnat.
- Projectió de pel·lícules basades en obres literàries.
- ...

Activitats a realitzar durant la lectura:

- L'hora de la biblioteca.
- Lectura en veu alta de fragments i comentaris sobre el contingut.
- Recitació de textos poètics.
- Dramatització de textos.
- Lectura col·lectiva d'un llibre.
- ...

Activitats a realitzar després de la lectura:

- La fitxa de lectura o conversa amb el professorat per a comentar l'obra llegida.

–Nombre i relació de les accions i de les activitats de foment de la lectura i de l'escriptura específiques fetes en cada cicle i nivell. S'han fet totes les programades?
–Grau de satisfacció del professorat i de l'alumnat.
–Enquesta a l'alumnat per a detectar les activitats més gratificants i interessants.
–Relació de les dificultats plantejades en el desenvolupament de les accions i de les activitats programades.
–Nombre de llibres llegits per cada alumne/a en cada un dels nivells educatius del centre, amb distinció de la llengua en què està publicat i –en nivells superiors– si l'obra és literària o de divulgació de coneixements.

<ul style="list-style-type: none"> • Llibre fòrum. Organització i realització de debats provocats per la lectura d'un llibre determinat. • Visita d'un escriptor o escriptora. • Realització de jocs relacionats amb la temàtica i el contingut del llibre llegit: el telegrama misteriós, sopa de lletres, jeroglífics, buscar la paraula oculta, la perxa de les paraules, etc. • Realització de jocs relacionats amb les il·lustracions: endevinar el personatge ocult, buscar diferències entre dues il·lustracions, etc. • Il·lustració d'algun passatge determinat. • Transformació en còmic d'alguna escena. • Dramatització d'algun succés o escena del llibre. • Realitzar un taller d'escriptura a partir de qualsevol fragment de l'obra llegida. • Recerca d'informació en llibres, enciclopèdies i Internet sobre l'autor o l'autora d'un llibre, sobre el gènere utilitzat, la temàtica, etc. i realització en equip de murals, etc. • Realització d'activitats artístiques relacionades amb la lectura del llibre: exposició de dibuixos sobre els personatges, disseny d'una nova portada, confecció d'una maqueta de la ciutat o paratge on es desenvolupa l'acció de la història, confecció de l'escenari i la decoració per a dramatitzar un text teatral llegit, realització d'un recital de poemes, etc. • Escriptura d'una carta individual o col·lectiva a un autor o autora per comunicar-li la nostra opinió sobre la lectura d'una obra seua. • Invenció d'endevinalles sobre la trama de la història d'una obra llegida. • Realització d'activitats de caràcter lúdic i festiu: excursió a la ciutat o poble real on esdevé l'acció del llibre llegit, organització d'una festa de disfresses relacionada amb el món dels personatges apareguts en una obra llegida, etc. • ... 	
<p>- ACTIVITATS COMMEMORATIVES RELACIONADES AMB EL LLIBRE I LA LECTURA D'ÀMBIT GENERAL: DE CICLE, DE CENTRE, DE LOCALITAT, ETC.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Assistència a la representació d'obres de teatre infantil per tal de potenciar la lectura de textos dramàtics. • Organització i celebració d'un dia o d'una setmana cultural al centre sobre el món de la lectura: 2 d'abril (dia internacional del llibre infantil) o 23 d'abril (dia internacional del llibre). • Convocatòria de campanyes de sensibilització: publicitat, eslògans, manifestos a favor de la lectura, confecció de punts de lectura, etc. • Preparació i realització d'una visita col·lectiva a una fira del llibre que se celebri en el mateix poble o en una altra 	<p>–Nombre i relació de les activitats de foment de la lectura relacionades amb el llibre i la lectura d'àmbit general fetes al centre. S'han fet totes les programades?</p> <p>–Grau de satisfacció del professorat, de l'alumnat i de les famílies de cada una de les activitats.</p> <p>–Valoració de la comissió coordinadora i dels responsables de cada una de les activitats pel que respecta a l'organització i el desenvolupament de les activitats fetes.</p> <p>–Nombre de professorat i d'alumnat que ha</p>

<p>ciutat de la comarca o del país.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Decoració d'una estança del centre amb els personatges i els objectes apareguts en un llibre: el museu de les històries. • ... <p>- ESTRATÈGIES DE REFORÇAMENT I DE CONSOLIDACIÓ PERMANENT.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mantenir un contacte permanent i habitual amb l'alumnat per a esbrinar què estan llegint i saber-ne l'opinió. • Compartir lectures amb l'alumnat. • Valorar l'esforç i la tasca lectora de l'alumnat en els informes d'avaluació continua i en els de caràcter trimestral. • Respectar les opinions que manifesten en relació a les lectures que realitzen. • Fer molt de cas quan els alumnes porten un llibre a l'aula i mostrar-lo a la resta dels companys, ressaltar si l'han llegit pel seu compte i motivats pel plaer de la lectura. • Suggestir lectures de llibres: és a dir, exercir en l'alumnat una espècie d'orientació sobre quines lectures són les adequades per a cada alumne segons les seues respectives tendències i gustos personals. • Promoure i facilitar en l'aula l'intercanvi de dades informatives d'interés sobre possibles lectures entre l'alumnat. • Destacar i comentar habitualment notícies de la premsa relacionades amb el món de la cultura i dels llibres: concessió de premis a escriptors i escriptores, celebracions de fires de llibre, exposicions, articles d'opinió interessants, etc. • Oferir una imatge de persona lectora davant l'alumnat a l'aula i fer-ho de manera freqüent: llegir a classe mentre els alumnes fan les tasques habituals, quan no requereixen l'atenció del mestre. • Renovar i ampliar amb una certa freqüència la dotació dels llibres de la biblioteca d'aula. • Visitar amb freqüència la biblioteca del centre i la biblioteca pública més pròxima. • ... 	<p>participat en cada una de les activitats commemoratives i de foment de la lectura de tot el centre.</p> <p>–Grau d'implicació de l'AMPA i de les famílies del centre.</p> <p>–Resultats avaluables de les activitats i de les campanyes d'animació lectora dutes a terme.</p> <p>–Nombre de professorat que ha aplicat en les seues classes les estratègies de reforçament i de consolidació permanent.</p> <p>–Relació de quines han sigut les estratègies més utilitzades.</p> <p>–Relació de quines han sigut les estratègies més efectives de cara a l'alumnat.</p>
---	---

6.3. LES FAMÍLIES

OBJECTIUS:

1. Informar i formar els pares i les mares de la importància de la lectura: la seua repercussió en el bon funcionament i rendiment escolar i en la formació integral de la persona.
2. Orientar-los sobre les fórmules per aconseguir un ambient familiar favorable a la lectura.
3. Proposar i facilitar la participació i col·laboració de les famílies en les activitats de foment lector que s'hi programen.
4. Implicar l'AMPA del centre en el pla anual de foment de la lectura del centre.

ACTUACIONS I ACTIVITATS:

- Realització de fulls informatius per als pares i les mares amb la doble intenció d'informar-los sobre la importància de la lectura i orientar-los i conscienciar-los sobre la formació d'un ambient familiar favorable a la lectura.
- Invitació a les mares i als pares a participar en les activitats i les campanyes d'animació lectora que organitza el centre.
- Realització de xarrades i taules redones que servisquen per a la seua formació com a pares en relació a la potenciació de la lectura en els seus fills.
- Implicació de la junta directiva de l'AMPA del centre en el pla anual de foment de la lectura amb l'organització d'activitats i amb una aportació econòmica per augmentar el fons bibliogràfic de la biblioteca del centre o per a donar suport a les activitats del centre que ho necessite.

CRITERIS D'AVUACIÓ:

- S'han fet? Sí o no?
- S'han establert uns procediments per avaluar la lectura dels fulls i la satisfacció o conformitat de les famílies amb el contingut exposat? Si s'han tingut en compte, quins resultats s'han extret?
- Grau de participació de les mares i dels pares en les activitats i en les campanyes d'animació lectora organitzades per centre.
- Nombre de persones participants en cada una de les xarrades i activitats formatives fetes de cara a les famílies i grau de satisfacció?
- S'ha implicat la junta directiva de l'AMPA en el pla anual de foment de la lectura?
- Nombre d'activitats organitzades directament per l'AMPA i grau de satisfacció.
- Ha destinat una assignació econòmica per al suport de les activitats de foment de la lectura del centre? De quina quantitat? En què s'ha destinat?
- La junta directiva de l'AMPA ha elaborat una memòria per avaluar la implicació i participació de l'associació en el pla anual de foment de la lectura del centre? S'ha inclòs en la memòria del pla?

6.4. L'ENTORN DEL CENTRE (BIBLIOTECA, AJUNTAMENT, LLIBRERIES, ENTITATS CÍVIQUES I SOCIALS, EDITORIALS, ETC.)

OBJECTIUS:

1. Mantenir un contacte periòdic i una actitud de col·laboració mútua amb les institucions i entitats públiques i privades que promouen iniciatives educatives i culturals relacionades amb el foment de la lectura, especialment amb les de l'entorn més pròxim al centre: biblioteca municipal, Ajuntament, etc.
2. Propiciar la col·laboració i l'intercanvi d'idees i experiències amb els altres centres de la localitat o de la comarca.
3. Establir els procediments i la col·laboració entre el centre i els mitjans de comunicació de l'entorn.
4. Afavorir la comunicació i la informació del centre amb el món dels llibres –escriptors i escriptores, il·lustradors i il·lustradores, llibreries, editorials, distribuïdores, etc.– per a propiciar la col·laboració i la realització d'activitats.

ACTUACIONS I ACTIVITATS:

- Participació en les activitats de foment de la lectura convocades per la biblioteca municipal de la localitat.
- Participació en l'oferta cultural i educativa que programa l'Ajuntament, especialment la relacionada amb el foment de la lectura.
- Participació en els concursos d'escriptura que es convoquen a la localitat i en altres, d'altres llocs, que es consideren interessants.
- Contactar amb escriptors i escriptores, i altres professionals relacionats amb el món del llibre –producció, difusió i distribució–, per organitzar xarrades adreçades a l'alumnat, al professorat o a les famílies.
- Informar els mitjans de comunicació de totes les activitats de foment de la lectura que es fan al centre.
- Propiciar la participació de l'alumnat, del professorat i de les famílies en els mitjans de comunicació.
- Organització d'activitats conjuntament amb altres centres.
- Concretar, en cada curs escolar, les accions i les activitats que es faran amb el suport i la participació de les institucions i entitats públiques i privades que col·laboren en el pla anual de foment de la lectura.

CRITERIS D'AVUACIÓ:

- Nombre d'activitats en què s'ha participat amb la biblioteca municipal, amb l'Ajuntament o amb altres institucions o entitats.
- Grau de satisfacció de cada una de les activitats anteriors i idoneïtat per al nivell educatiu en què es feien.
- Nombre de participants del centre i resultats aconseguits en els concursos d'escriptura en què s'ha participat.
- Nombre de visites i xarrades fetes per professionals relacionats amb el món del llibre, la lectura i l'escriptura.
- Grau de satisfacció de cada una d'aquestes visites i xarrades.
- Nombre d'informacions relacionades amb les activitats del pla de foment de la lectura del centre.
- Nombre de col·laboracions de la comunitat educativa del centre en els mitjans de comunicació.
- Relació de les accions o activitats fetes conjuntament amb altres centres i grau de satisfacció.
- Relació de les accions i de les activitats fetes amb el suport i la participació de les institucions i entitats públiques i privades, i grau de satisfacció en cada una d'aquestes.

7. RECURSOS DISPONIBLES I NECESSARIS PER A APLICAR EL PLA LECTOR DE CENTRE

7.1. BIBLIOTEQUES D'AULA

Les biblioteques d'aula són un recurs imprescindible per a fomentar la lectura, sobretot en l'Educació Infantil i Primària, perquè aproximen el llibre als xiquets i les xiquetes i el fan visible en l'entorn de l'aula, l'espai físic en què passen la major part del temps de la seua vida escolar. També en l'Educació Secundària Obligatoria, Batxillerat i Formació Professional les biblioteques d'aula tenen justificada l'existència encara que, potser, no se'n fa un ús generalitat com el que es té a les etapes educatives inferiors. Aquesta actitud, evidentment, perjudica l'alumnat del primer cicle de l'ESO que –quan això ocorre– es veu privat radicalment de la presència de llibres a l'aula, però també afecta a la resta dels cursos, perquè encara que les necessitats varien amb l'edat de l'alumnat l'ús de la biblioteca d'aula s'hi pot adaptar. Per exemple, es pot disminuir la presència de llibres de ficció, sempre que es potencie l'ús de la biblioteca del centre, però s'ha de reforçar la dotació de llibres de consulta –diccionaris, vocabularis, etc., com també introduir la presència a l'aula d'ordinadors amb connexió a Internet.

Per tot això, considerem que les biblioteques d'aula al nostre centre són un recurs de cabdal importància per a l'èxit de les actuacions i de les activitats del pla de foment de la lectura i, en aquest sentit, acordem que:

- La persona responsable del bon funcionament de les biblioteques d'aula és el professor tutor o en el cas de les aules específiques –PT, Anglès, Música, etc.– el professorat especialista encarregat de l'aula.
- Al començament de cada curs escolar, en les aules de cada nivell escolar el tutor o tutora organitzarà i muntarà la biblioteca d'aula en l'espai físic que considere idoni i procedirà a la decoració del lloc amb la intervenció de l'alumnat. A les aules específiques també es procedirà a la posada en funcionament de les seues biblioteques amb la col·laboració, sempre que siga possible, de l'alumnat que les utilitza.
- En cada aula, s'anomenaran uns encarregats o bibliotecaris d'aula que tindran, entre altres, la missió de vetlar pel compliment de les normes de la biblioteca d'aula i del funcionament del servei de préstec, amb la supervisió del professorat tutor.

- S'elaboraran, amb la participació de l'alumnat, unes normes d'ús de la biblioteca d'aula senzilles i pràctiques que s'exposaran en un cartell ben visible en el racó assignat per a la biblioteca d'aula.
- S'establirà un seguiment de lectures consensuat per l'alumnat de la classe en què es reflectirà els llibres llegits per cadascú –amb independència que aquests siguin llibres de la biblioteca d'aula, de la del centre, de la localitat o llibres particulars de l'alumnat– i fent-ne distinció de la llengua en què estan escrits: valencià, castellà, anglès...
- El professorat tutor o especialista, amb la participació de l'alumnat, establirà les estratègies que en cada aula faciliten la motivació per la lectura: tauler de recomanacions, recompenses i distincions, presentacions de llibres, exposicions temàtiques de llibres de la biblioteca d'aula o d'altres aportats per l'alumnat, etc.
- En cada curs escolar serà necessària una renovació de la biblioteca d'aula. D'una banda, es donaran de baixa aquells llibres que estiguen ja en un estat molt deteriorat i, per l'altra, s'efectuaran noves adquisicions per augmentar-ne el fons bibliogràfic.
- El professorat tutor o especialista farà sempre una avaluació final a l'acabament del curs escolar que traslladarà a la comissió coordinadora del pla de foment de la lectura per a la seua consideració en la memòria del pla.

7.2. BIBLIOTECA DEL CENTRE

La biblioteca del centre és, conjuntament amb les biblioteques d'aula, un dels pilars fonamentals al voltant del qual s'ha de sustentar una part significativa de les accions i de les activitats del pla de foment de la lectura al nostre centre. En conseqüència, per al bon funcionament i per a l'èxit del pla s'han de complir les normes i els aspectes següents:

- Cada curs escolar s'anomenarà, entre el professorat del centre, una persona i/o equip responsable de la biblioteca del centre que en vetlarà per l'organització correcta i el bon funcionament.
- S'anomenarà també un equip de biblioteca format per l'alumnat voluntari seleccionat per la comissió coordinadora del pla de foment de la lectura amb uns criteris establits prèviament per la comissió mateixa.

- S'establirà un horari d'atenció i de funcionament del servei de préstec que serà comunicat a l'alumnat i al professorat i es donarà a conèixer a la comunitat educativa mitjançant el butlletí d'informació a les famílies.
- S'assignarà també un horari d'ús col·lectiu de la biblioteca de centre per a cada una de les aules per a fer aquelles activitats curriculars en què és necessària la consulta de fonts bibliogràfiques o per a fer actes d'animació lectora que requereixen l'espai de la biblioteca.
- S'elaborarà –si no n'hi ha– un document amb les normes d'organització i de funcionament de la biblioteca del centre que, quan estiga redactat, s'haurà d'aprovar pel Consell Escolar per a incloure'l com a annex al pla de foment de la lectura del centre.
- L'equip de biblioteca, amb la participació de la comissió coordinadora del pla de foment de la lectura, planificarà per a cada curs escolar un programa d'actuacions i d'activitats que s'inclourà en el pla anual i, per consegüent, en la programació general del centre.
- L'equip de biblioteca s'encarregarà del manteniment del fons bibliogràfic i de la renovació d'aquest amb l'adquisició anual de nous llibres i de materials complementaris d'ús adequat per a la biblioteca. En aquest aspecte, entenem el fons bibliogràfic tal com s'entén actualment en les biblioteques públiques, amb presència de suports textuais diferents: llibres, revistes, CD, DVD, etc.
- L'equip de biblioteca i la comissió coordinadora del pla de foment de la lectura planificaran anualment els contactes i les col·laboracions que es consideren oportunes i interessants amb la biblioteca pública de la localitat i les institucions i entitats que oferisquen activitats relacionades amb el foment de la lectura o que puguin donar-ne suport.
- A l'acabament del curs, l'equip de biblioteca farà una avaluació de les accions i de les activitats fetes per a incloure-la en la memòria anual del pla de foment de la lectura.

7.3. AULA D'INFORMÀTICA

Des de la irrupció d'Internet i l'auge i perfeccionament de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC), les aules d'informàtica han esdevingut molt més que un espai per a aprendre a utilitzar uns aparells –els ordinadors– i uns programes informàtics determinats. A hores d'ara, són també unes aules amb uns recursos informatius i didàctics d'una diversitat extraordinària que no hem de desaproveitar

especialment si es tracta de fomentar la lectura i l'escriptura entre l'alumnat del centre. Per això, acordem que en cada curs escolar:

- S'anomenarà, entre el professorat del centre, una persona o equip responsable de l'aula d'informàtica que en tindrà cura de l'organització i del bon funcionament.
- S'establirà un horari d'ús de l'aula d'informàtica per a cada grup d'alumnes del centre i l'equip directiu facilitarà en la distribució horària del centre, sempre que siga possible, la formació de grups d'alumnes més reduïts per a una atenció més individualitzada per part del professorat i una correcta adquisició dels continguts impartits.
- S'elaborarà –si no n'hi ha– un document amb les normes d'organització i de funcionament de l'aula d'informàtica que, quan estiga redactat, s'haurà d'aprovar pel Consell Escolar i s'inclourà en la documentació general del centre.
- L'equip encarregat de l'aula, amb la participació de la comissió coordinadora del pla de foment de la lectura, planificarà per a cada curs escolar un programa d'activitats relacionades amb el foment de la lectura per a desenvolupar en l'aula d'informàtica. Aquestes activitats s'inclouran en la planificació general de l'aula i en el pla anual de foment de la lectura, documents que formen part de la programació general anual del centre.
- l'equip de l'aula d'informàtica s'encarregarà del manteniment dels aparells i del bon funcionament dels programes informàtics, com també de la renovació i actualització dels recursos digitals que ofereix l'aula.
- L'equip de l'aula d'informàtica, en col·laboració amb la comissió de coordinació del pla de foment de la lectura, proposarà cada curs sessions formatives per al professorat en què s'informe de les possibilitats que la xarxa electrònica té per a motivar en l'alumnat el gust per la lectura.
- L'equip encarregat proposarà també, en col·laboració amb la comissió coordinadora del pla, la creació de grups de treball de formació del professorat per a aprofundir en les possibilitats que els programes de processadors de textos tenen per a millorar el treball de creativitat i d'expressió escrita de l'alumnat.
- L'equip encarregat de l'aula facilitarà informació periòdica dels cursos que les institucions i entitats acadèmiques convoquen relacionats amb l'ús de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC).

- A l'acabament del curs, l'equip de l'aula informàtica farà una avaluació de les activitats fetes per a incloure-la en la memòria anual del pla de foment de la lectura.

7.4. RECURSOS HUMANS

D'acord amb el que s'ha exposat als apartats anteriors i amb el que s'exposarà a l'apartat sobre a qui li correspon aplicar totes i cadascuna de les actuacions del pla de foment lector, queda ben clar que tot el professorat del centre hi ha d'estar implicat i, en conseqüència, forma part dels recursos humans de què es disposa. Però, a més del professorat, hi ha altres recursos humans que poden –i han de– ser utilitzats, si se'ls demana la col·laboració. Ens referim, per exemple:

- Als pares i les mares, mitjançant l'AMPA, que poden participar activament en aquelles activitats en què la seua presència es considere oportuna i/o necessària.
- A personal que treballa en la biblioteca pública de la localitat –bibliotecaris, auxiliars, etc.– que sempre pot exercir una funció d'assessorament i amb el qual es poden fer activitats conjuntament.
- Als tècnics municipals d'educació i cultura que poden programar activitats patrocinades per l'ajuntament i que s'adeqüen als interessos i objectius del pla de foment de la lectura.
- Als psicopedagogs escolars que, per la seua implicació en els centres, poden aportar moltes idees i participar en les activitats que necessiten de la seua col·laboració.
- Als escriptors i escriptores de la localitat o de la comarca que, per la seua proximitat, poden accedir amb més facilitat a participar en alguna activitat.
- A totes aquelles persones de reconegut prestigi social i cultural de la localitat que es presten a participar en les activitats del pla de foment de la lectura.
- Als contacontes o narradors tradicionals, professionals o familiars de l'alumnat del centre.
- Als assessors de formació del professorat.
- Als representants i promotors de les editorials.

7.5. ALTRES RECURSOS

A més de tots els recursos relacionats amb anterioritat, n'hi ha d'altres que també és necessari tenir en compte, com per exemple:

- **Els recursos econòmics**, sense els quals no es pot planificar correctament cap tipus d'iniciativa. En aquest sentit, ja hem comentat la conveniència d'assignar una quantitat anual per a les biblioteques d'aula, per a la biblioteca del centre i per a l'aula d'informàtica, però aquestes quantitats han de formar part d'un pressupost econòmic que contemple les despeses del conjunt de totes les activitats de foment de la lectura del centre i que s'inclourà en el pla anual. L'aportació econòmica assignada procedirà, com és lògic, del pressupost general del centre, però també podrà contemplar altres assignacions –de l'AMPA, de la dotació d'un projecte presentat a l'ajuntament o qualsevol altra institució o entitat pública, de la participació en un premi, etc.
- Els recursos materials i humans que ens pot oferir **la biblioteca municipal**. Ja hem dit que sempre es pot disposar de l'assessorament del personal tècnic de la biblioteca, però, a més, l'espai físic de la biblioteca pública de la localitat és un lloc en què es poden fer activitats planificades pel centre o bé participar en les que organitza la biblioteca. També convé no oblidar que es poden fer préstecs col·lectius de llibres de la biblioteca municipal per a ampliar temporalment el fons bibliogràfic de les biblioteques d'aula.
- **L'ajuntament**, del qual es poden aconseguir subvencions i recursos econòmics mitjançant projectes. A més, convé informar-se de les activitats educatives i culturals programades al llarg del curs –convocatòria de concursos de redacció, representacions teatrals, conferències, presentacions de llibres, etc.– per a participar-hi amb l'alumnat o amb el professorat.
- La resta dels **centres educatius de la localitat** amb els quals devem intercanviar idees i experiències, a més de plantejar projectes comuns que possibiliten i faciliten la realització d'activitats inassolibles per un centre sol: convocatòria d'unes jornades o curs de formació per al professorat sobre temes relacionats amb el foment de la lectura, visita d'un escriptor o escriptora de prestigi a la localitat, etc.
- **La revista escolar del centre** que, sens dubte, afavoreix l'expressió escrita i l'interés de l'alumnat per llegir els escrits dels companys.

- **Les institucions i les entitats públiques i privades** de caràcter cultural i educatiu que tenen, sovint, una relació directa amb les activitats de foment de la lectura i a les quals podem sol·licitar suport, assessorament i col·laboració: Fundació Bromera per al Foment de la Lectura, Fundación Germán Sánchez Ruipérez, fundacions bancàries, instituts culturals de caràcter local, comarcal, provincial, autonòmic o estatal, etc.
- **Les editorials:** per exemple, Edicions Bromera ofereix recursos com ara propostes didàctics sobre títols concrets, plans lectors, animacions lectores, etc.
- **La llibreria o les llibreries** de l'entorn amb les quals, a més de rebre informació sobre les novetats editorials d'interés per al centre, també podem establir fórmules de col·laboració i fer activitats conjuntament: visita a la llibreria, fires de llibre al centre, etc.
- **Els mitjans de comunicació** locals i comarcals que poden ajudar a la difusió de les activitats i al prestigi social de les accions que es fan del pla de foment lector. En l'actualitat, a més dels mitjans tradicionals –premsa, ràdio i televisió– estan proliferant diaris digitals i xarxes comunicatives molt seguides i consultades, sobretot, pels joves.

8. RESPONSABILITATS: A QUI LI CORRESPON APLICAR TOTES I CADASCUNA DE LES ACTUACIONS DEL PLA DE FOMENT LECTOR

El pla de foment de la lectura del centre ha sigut redactat per la comissió coordinadora constituïda a començament del curs escolar 2011-2012 amb la finalitat d'elaborar el pla i que va estar formada pels membres següents del claustre del centre:

- a) La direcció d'estudis.
- b) Els coordinadors o les coordinadores d'etapa.
- c) Els coordinadors i les coordinadores de cicle –en el cas d'Educació Infantil i Primària–, o bé les direccions de departament en el cas d'Educació Secundària Obligatoria, Batxillerat i formació Professional.
- d) El professorat responsable de la biblioteca.

Una vegada redactat el pla, ha estat revisat pel claustre i aprovat definitivament pel Consell Escolar del Centre en la reunió celebrada el dia ..... del mes de ..... de l'any .....

I d'acord amb aquest document que forma part ja del projecte educatiu del centre, la comissió coordinadora del pla de foment de la lectura es constituirà cada curs escolar amb idèntica composició i serà l'encarregada de concretar les accions i les activitats a fer en cada curs escolar relacionades amb la promoció de l'hàbit de la lectura: és a dir, d'elaborar el pla anual de foment de la lectura del centre que ha de constar en la programació anual del centre. I, per això mateix –prèvia consulta a la resta de les persones, cicles i/o departaments i comissions responsables que en tinguen relació– assumirà també la funció de proposar al centre la realització d'un treball conjunt de foment lector relacionat amb les efemèrides i commemoracions de l'any, tant de caràcter literari com d'un altra temàtica: històrica, científica, filosòfica, lingüística, ecològica, etc.

La comissió coordinadora, a més, promourà la col·laboració amb l'associació de pares i mares (AMPA) del centre, amb l'associació de l'alumnat, així com amb les entitats públiques o privades que duguen a terme iniciatives i projectes que contribuïsquen al desenvolupament d'activitats de foment de la lectura al centres escolars i el seu entorn.

Per tant, la comissió coordinadora té la missió de promoure i de coordinar totes les accions i activitats que es facen al centre relacionades amb el foment de la lectura, però això no significa que els membres de la comissió en siguin els únics actors. De fet, la responsabilitat de cada una de les activitats es farà constar en la concreció del document del pla anual de foment de la lectura i, depenent de les activitats proposades, la responsabilitat s'assignarà a l'equip directiu, als cicles o departaments, als coordinadors, al professorat de cada una de les aules, als especialistes d'una

matèria determinada, a les persones encarregades de la biblioteca o de l'aula d'informàtica o a qui corresponga.

És molt important que es faça constar aquesta responsabilitat, perquè, a l'hora de fer-se l'avaluació anual, les deficiències es detectaran amb facilitat i cada responsable informará amb més coneixement de les propostes de millora que siguen convenients d'introduir.

9. TEMPORALITZACIÓ, AVALUACIÓ, REVISIÓ I PROPOSTES DE MILLORA

El document marc elaborat, o pla de foment de la lectura del centre, a partir de la seua aprovació i inclusió en el projecte educatiu del centre, és el referent principal que cada curs guiarà l'elaboració dels plans de foment de la lectura anuals. En conseqüència, tindrà una vigència indefinida, mentre no se'n redacte un altre i s'aprove, amb independència que es puguen introduir les correccions i les millores que es consideren necessàries després de cada una de les avaluacions anuals que es facen.

Això significa, com és lògic, que els plans de foment de la lectura de cada curs escolar tindran una temporalització anual i seran revisats i avaluats en finalitzar el curs – d'acord amb l'Ordre 44/2011, de 7 de juny– per la comissió coordinadora que en farà una memòria que serà inclosa en la memòria anual general del centre que s'ha d'aprovar pel Consell Escolar. Aquesta memòria, a més d'una relació de les accions i activitats fetes durant el curs farà una avaluació del pla anual de foment de la lectura que, necessàriament, reflectirà els aspectes següents:

- a) Els avanços de l'alumnat quant a hàbits lectors.
- b) Les activitats exercides en el pla.
- c) La consecució dels objectius proposats.
- d) L'aprofitament dels recursos del centre.
- e) Altres continguts previstos en el pla.

De l'avaluació que se'n faça, s'extrauran les conclusions que permeten expressar les propostes de millora que s'acorden per a introduir-les en el pla de foment de la lectura, en cas necessari, o per a tenir-les en compte a l'hora d'elaborar la proposta d'activitats per al curs següent.

Pel que respecta a l'avaluació de les activitats concretes, cada equip o persona responsable haurà de portar un registre d'avaluació –nombre d'accions o activitats fetes, grau de satisfacció, resultats aconseguits, etc.– que ha de servir de consulta imprescindible per a fer un bon seguiment de com s'aplica el pla de foment de la lectura a l'hora d'elaborar la memòria anual del pla.

10.DIFUSIÓ DEL PLA LECTOR DE CENTRE

Tant el document del pla de foment de la lectura del centre com la concreció anual que se'n faça cada curs escolar estaran a disposició de tota la comunitat educativa. En aquest sentit, la comissió coordinadora del pla serà l'encarregada de la difusió:

- Supervisarà que en el web del centre estiguen accessibles els documents actualitzats del pla de foment de la lectura i que hi figure alguna secció en què es done notícia de les activitats més destacables que es facen al llarg del curs.
- Facilitarà la informació bàsica del pla anual de foment de la lectura a l'equip directiu perquè la incloga en l'edició del butlletí d'informació a les famílies que es distribueix a començament de cada curs.
- Proporcionarà al professorat nou els documents del pla i a tot el professorat la concreció anual de les activitats de foment de la lectura acordades per a tot el centre en cada curs escolar.
- Col·laborarà amb el professorat tutor perquè es done la informació més rellevant del pla en les reunions inicials amb els pares i les mares de cada aula.
- Amb la supervisió de l'equip directiu, redactarà notes de premsa i informarà, els mitjans de comunicació locals i comarcals –premsa escrita impresa i digital, ràdio i televisió– de les activitats i dels actes més importants que es facen al centre relacionats amb el foment de la lectura. Aquest aspecte es tractarà especialment amb cura i atenció prioritària, perquè, sens dubte, la repercussió social de les activitats que es facen al centre o d'aquelles en què participa l'alumnat, repercuteix sempre favorablement en la valoració positiva i en l'autoestima de tota la comunitat educativa del centre i, per tant, reforcen la motivació i l'interés per l'aprenentatge.
- Promourà i motivarà el professorat del centre perquè participe en els premis de bones pràctiques de foment de la lectura que es convoquen anualment, tant per institucions públiques com per entitats privades de la Comunitat Valenciana, d'Espanya o d'Europa.

11. BIBLIOGRAFIA

SOBRE ANIMACIÓ I COMPRESIÓ LECTORA

- ALLER MARTÍNEZ, Carlos i al.: *Estrategias lectoras. Juegos que animan a leer*. Alcoi. E. Marfil. Col. Serie Pedagogía. Temas Básicos. 1991.
- ARÀNEGA, Mercè i GASOL TRULLOS, Anna: *Descubrir el placer de la lectura. Lectura y motivación lectora*. Barcelona. Edebé. 2000.
- BALLESTER, Anna: «Animació a la lectura. El plaer d'envoltar-se de paraules que acaronen», dins *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, n. 21. Especial Literatura Juvenil. Barcelona. Editorial Graó. Abril-Maig- Juny de 2000. Pàg. 17-24.
- — —: *Poemania. Guia pràctica per a fer lectors i lectores de poesia*. Alzira. Fundació Bromera per al Foment de la Lectura. 2009.
- BARÓ, Mònica i MAÑÀ, Teresa: *Formar-se per informar-se*. Barcelona. Rosa Sensat/Edicions 62. 1994.
- BARRIENTOS RUIZ-RUANO, Carmen: *Libro-forum, una técnica de animación a la lectura*. Madrid. Ed. Narcea, S.A. Col. «Apuntes» I.E.P.S. 1986.
- BAUMANN, James F. (ed.): *La comprensión lectora (cómo trabajar la idea principal en el aula)*. Madrid. Editorial Visor. Col. «Aprendizaje». 1990.
- CASAS, Lola i CENTELLAS, Jordi: *Jo llegeixo. Una experiència de biblioteca d'aula a Cicle Mitjà*. Barcelona. Pirène. Col. «Deixeu-los llegir». 1988.
- CASSANY, Daniel -LUNA, Marta i SANZ, Glòria: *Ensenyar llengua*. Barcelona. Ed. Graó. Col. «El llapis». 1993.
- COLOMER, Teresa i CAMPS, Anna: *Ensenyar a llegir, ensenyar a comprendre*. Barcelona. Rosa Sensat/Edicions 62. 1991. 1992².
- COOPER, J. David: *Cómo mejorar la comprensión lectora*. Madrid. Editorial Visor. Col. «Aprendizaje». 1990.
- D. A.: *Ajudar a llegir. La formació lectora a primària i secundària*. Barcelona. Ed. Barcanova. 1992.
- DOMENECH, Carmen- MARTÍN ROGERO, Nieves i DELGADO ALMANZA, Mª Cruz: *Animación a la lectura. ¿Cuántos cuentos cuentas tú?*. Madrid. Editorial Popular, S.A. 1994.
- FERNÁNDEZ PAZ, Agustín – LASTRA MURUAIS, Xosé i VÁZQUEZ FREIRE, Miguel: *Animación á lectura*. Vigo. Edicions Xerais de Galicia. 1991.
- FLUIXÀ, Josep Antoni: *Jocs i estratègies d'animació a la lectura*. València. Conselleria d'Educació i Ciència. Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa. Servei d'Ensenyaments en valencià. Materials Didàctics. 1995.
- GAMARRA, Pierre: *Llegir: per què? El llibre i l'infant*. Barcelona. Ed. Pirène. Col. «Deixeu-los llegir». 1987.
- GARCÍA VILAR, Jordi: *Cocollibre. Experiència d'animació a la lectura*. Paiporta. Denes Editorial. 2001.

- GIRBÉS, J. C.: *Llegir per a créixer*. Alzira. Fundació Bromera per al Foment de la Lectura. 2006.
- GÓMEZ DEL MANZANO, Mercedes: *Cómo hacer a un niño lector*. Madrid. Narcea, S.A. 1985. 1986².
- LÓPEZ PALANCO, Glòria i CAMPO ADRIÁN, Mª Elena del: *Estrategias y técnicas de animación lectora*. Madrid. Editorial Escuela Española. 1990.
- MARZAL GARÍA-QUISMONDO, Miguel Ángel: *La biblioteca de centro y la biblioteca de aula*. Madrid. Ed. Castalia. Ministerio de Educación y Ciencia. 1991.
- MONSON, Dianne L. i McCLENATHAN, DayAnn K. (Comp.): *Crear lectores activos. Propuestas para los padres, maestros y bibliotecarios*. Madrid. Editorial Visor. Col. Aprendizaje. 1989.
- MORENO, Víctor: *El deseo de leer. Propuestas creativas para despertar el gusto por la lectura*. Pamplona. Ed. Pamiela. 1985. 1993².
- PATTE, Geneviève: *¡Dejadles leer! Los niños y las bibliotecas*. Barcelona. Pirene. Col. «Dejadles leer». 1988.
- PENNAC, Daniel: *Com una novel·la*. Barcelona. Ed. Empúries. Col. Biblioteca Universal Empúries. 1992.
- PEONZA, Equipo: *El rumor de la lectura*. Madrid. Anaya. Col. «La Sombra de la Palabra». 2001.
- PÉREZ-RIOJA, José Antonio: *La necesidad y el placer de leer*. Madrid. Editorial Popular, S.A. Ministerio de Cultura. 1988.
- RUEDA, Rafael: *Recrear la lectura. Actividades para perder el miedo a la lectura*. Madrid. Ed. Narcea, S.A. 1994.
- SANTOS BARBA, Ana María: *Cómo trabajar la animación a la lectura en el primer ciclo de Educación Primaria*. Madrid. Ed. Escuela Española. 1994.
- SARTÓ, Montserrat: *Animación a la lectura con nuevas estrategias*. Madrid. SM. 1998.
- SECRETARÍA GENERAL DE EDUCACIÓN Y FORMACIÓN PROFESIONAL: *Leer te da más. Guía para padres*. Madrid. Ministerio de Educación, Cultura y Deporte. Plan de Fomento de la Lectura.
- SMIT, Carl B. i DAHL, Karin L.: *La enseñanza de la lectoescritura: un enfoque interactivo*. Madrid. Ed. Visor. Ministerio de Educación y Ciencia. Col. «Aprendizaje». 1989.
- SOLÉ, Isabel: *Estrategias de lectura*. Barcelona. ICE de la Universitat de Barcelona. Editorial Graó. Col. «MIE». 1992.

SOBRE BIBLIOTEQUES ESCOLARS

- BARÓ, Mónica, MAÑÀ, Teresa i VELLÓSILLO, Inmaculada: *Bibliotecas escolares, ¿para qué?*. Madrid. Editorial Anaya. Col. «La sombra de la palabra». 2001.
- BARÓ, Mónica i MAÑÀ, Teresa: *Formar-se per informar-se. Propostes per a la integració de la biblioteca a l'escola*. Barcelona. Edicions 62. Col. «Rosa Sensat». 1994.
- CASAS, Lola i CENTELLAS, Jordi: *Jo llegeixo. Una experiència de biblioteca d'aula a Cicle Mitjà*. Barcelona. Editorial Pirene. Col. «Deixeu-los llegir». 1988.

- CENTELLES, Jaume: *La biblioteca, el cor de l'escola*. Barcelona. Edita Associació de Mestres Rosa Sensat. Col. «Premi de Pedagogia». 2005.
- CENTRO DE DOCUMENTACIÓN DEL SERVICIO DE RENOVACIÓN PEDAGÓGICA: *Cómo organizar un biblioteca escolar. Aspectos técnicos y pedagógicos*. Navarra. Edita Gobierno de Navarra. Departamento de Educación y Cultura. Col. «Bibliotecas Escolares». Blitz Serie Azul. 2000.
- CORONAS, Mariano: *La biblioteca escolar. Un espacio para leer, escribir y aprender*. Navarra. Edita Gobierno de Navarra. Departamento de Educación y Cultura. Col. «Bibliotecas Escolares». Blitz en la Escuela. Serie Verde. 2000.
- D. A.: *La nova biblioteca escolar*. Barcelona. Edicions 62. Col. «Llibres a l'abast». 1999.
- D. A.: «Biblioteques escolars». Monogràfic de la revista *Guix*. Barcelona. Editorial Graó / Serveis Pedagògics S. L. Núm. 227. Setembre, 1996.
- D. A.: *La biblioteca un centro-clave de documentación escolar. Organización, dinamización y recursos en Secundaria*. Madrid. Editorial Narcea. 1997.
- ESCARDÓ, Mercè: *La biblioteca, un espacio de convivencia*. Madrid. Editorial Anaya. Col. «La sombra de la palabra». 2003.
- MARZAL GARCÍA-QUISMONDO, Miguel Ángel: *La biblioteca de centro y la biblioteca de aula*. Madrid. Editorial Castalia – Ministerio de Educación y Ciencia. Col. «Biblioteca de Centro». 1991.
- PATTE, Geneviève: *¡Dejadles leer! Los niños y las bibliotecas*. Barcelona, Editorial Pirene. Col. «Dejadles leer». 1988.
- RUEDA, Rafael: *La biblioteca de aula infantil*. Madrid. Editorial Narcea. Col. «Primeros Años». 1995.
- — —: *Bibliotecas escolares. Guía para el profesorado de Educación Primaria*. Madrid. Editorial Narcea. Col. «Educación Hoy». 1998.
- SEMPERE I BROCH, Joan Vicent: «¿Com ensenyem a llegir i escriure? Un problema que no resolen els mètodes», pp. 9-127, dins *Materials d'aula (I). Professorat. Carpeta roja d'Educació Primària*. València. Edita Generalitat Valenciana. Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. Col. Materials per al desenvolupament curricular. [Aquest text conté un capítol molt interessant sobre biblioteca d'aula: pp 51-68].

ESTUDIS SOBRE LITERATURA INFANTIL I JUVENIL

- BASSA I MARTÍN, Ramon: *Literatura infantil catalana i educació (1939-1995)*. Mallorca. Conselleria de Cultura, Educació i Esports. Direcció General d'Educació. Editorial Moll. 1994.
- BRAVO-VILLASANTE, Carmen: *Historia de la literatura infantil española*. Madrid. Escuela Española. 1985.
- CERVERA, Juan: *La literatura infantil en la educación básica*. Madrid. Cincel. 1984.
- — —: *Teoría de la literatura infantil*. Bilbao. Universitat de Deusto. Ediciones Mensajero. 1992.
- COLOMER, Teresa: «La literatura infantil y juvenil en España (1939-1990)», dins *La literatura infantil y juvenil* d'Angelo Nobile. Madrid. Ministerio de Educación y Ciencia. Ediciones Morata, S.A. 1992. pp: 138-167.
- — —: «Una nova literatura per als nous lectors», dins *Ajudar a llegir. La formació lectora a primària i secundària*. Barcelona. Barcanova. 1992. Pàg.: 105-127.
- — —: *La formació del lector literari*. Barcelona. Barcanova. 1998.
- — —: *Introducción a la literatura infantil i juvenil*. Madrid. Editorial Síntesis. 1999.
- — — (editora): *La literatura infantil i juvenil catalana: un segle de canvis*. Barcelona. Institut de Ciències de l'Educació. 2002.
- — — (editora): *Siete llaves para valorar las historias infantiles*. Salamanca. Fundación Germán Sánchez Ruipérez. 2002.
- D. A.: *La literatura infantil. Conferencias impartidas en el Curso de Verano «Literatura infantil: teoría, crítica e investigación», celebrado en Cuenca en julio de 1989*. Coordinadors Pedro Cerrillo i Jaime Padrino. Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha. 1990.
- D. A.: «La literatura infantil i juvenil», monogràfic coordinat per Anna Díaz-Plaja Taboada, dins *Temps d'educació. Revista de la Divisió de Ciències de l'Educació*. Barcelona. Universitat de Barcelona. 2n semestre 1994.
- D. A.: *Literatura para cambiar el siglo*. Salamanca. Fundación Germán Sánchez Ruipérez. 1999.
- D. A.: *De la narrativa oral a la literatura per a infants. La invenció d'una tradició literària*. Gemma Lluch (Ed.). Alzira. Edicions Bromera. 2000.
- D. A.: «Literatura juvenil», monogràfic dins *Artículos de Didáctica de la Lengua i de la Literatura*, núm. 21. Barcelona. Editorial Graó. Abril/ Maig/ Juny 2000.
- GARCÍA PADRINO, Jaime: *Libros y literatura para niños en la España contemporánea*. Madrid. Fundación Germán Sánchez Ruipérez. Col. «Biblioteca del Libro». 1992.
- GARRALÓN, Ana: *Historia portátil de la literatura infantil*. Madrid. Anaya. Col. «La Sombra de la Palabra». 2001.
- HOBLIMANN, Bettina: *Tres siglos de literatura infantil europea*. Barcelona. Juventud. 1968.
- JANER MANILA, Gabriel: *La literatura infantil*. Ciutat de Mallorca. I.C.E. Embat. 1979.
- — —: *Literatura infantil i experiència cognitiva*. Barcelona. Pirene. Col. «Deixem-los llegir». 1995.

- LLUCH, Gemma: *El lector model en la narrativa per a infants i joves*. Barcelona/Castelló/València. Universitat Autònoma de Barcelona. Universitat Jaume I. Universitat de València. Col. «Aldea Global». 1998.
- NOBILE, Angelo: *Literatura infantil y juvenil. La infancia y sus libros en la civilización tecnológica*. Madrid. Ministerio de Educación y Ciencia. Ediciones Morata. S.A. 1992.
- PETRINI, Enzo: *Estudio de la literatura juvenil*. Madrid. Rialp. 1981.
- PONSODA SANMARTÍN, Joan J: «Literatura infantil. Lectura i educació», dins *La Rella*, núm. 7. Elx. Excm. Ajuntament d'Elx. Maig 1989. Pàg.: 47-59.
- ROUSSEAU, René-Lucien: *La otra cara de los cuentos*. Girona. Tikal Ediciones. 1994.
- ROVIRA, Teresa: «La literatura infantil i juvenil». Apèndix a *Història de la literatura catalana*, (Riquer/Comas/Molas). Volum. 11. Barcelona. Ariel. 1988. Pàg.: 421-471.
- SÁNCHEZ CORRAL, Luis: *Literatura infantil y lenguaje literario*. Barcelona. Paidós. Papeles de Pedagogía. 1995.
- SAVATER, Fernando: *La infancia recuperada*. Madrid. Taurus Ediciones. 1986.
- VALDRIU I LLINÀS, Caterina: *Història de la literatura infantil i juvenil catalana*. Barcelona. Pirene. Col. «Deixeu-los llegir». 1994.

ESTUDIS I ARTICLES D'INFORMACIÓ SOBRE LIJ VALENCIANA

- D. A.: *La literatura infantil i juvenil valenciana. Elements per a un programa de lectura als centres*. València. Conselleria d'Educació i Ciència. Direcció General d'Ordenació i Innovació Educativa. Servei d'Ensenyaments en Valencià. 1993.
- D. A.: *Teoria i pràctica al voltant de la literatura per a infants i joves*. Recopilació del I, II i III Seminaris de literatura infantil a càrrec de Carles García i Gemma Lluch. València. Generalitat Valenciana. Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. Col. Homenatges. 1990.
- FLUIXÀ VIVAS, Josep Antoni: "Comunidad Valenciana: afianzamiento", dins «Panorama de actualidad» *CLIJ. Cuadernos de literatura infantil y juvenil*, núm. 59. Barcelona. Fontalba. Març 1994. Pàg.: 22-28.
- : "Comunidad Valenciana: crisis y renovación" dins «Panorama de actualidad» *CLIJ. Cuadernos de literatura infantil y juvenil*, núm. 76. Barcelona. Fontalba. Novembre 1995. Pàg.: 22-30.
- : "Comunitat Valenciana: a l'expectativa", dins «Panorama de actualidad» *CLIJ. Cuadernos de literatura infantil y juvenil*, núm. 86. Barcelona. Torre de Papel. Setembre 1996. Pàg.: 38-42.
- : "Comunitat Valenciana: prudència i continuïtat", dins «Panorama de actualidad». *CLIJ. Cuadernos de literatura infantil y juvenil*, núm. 98. Barcelona. Torre de Papel. Octubre 1997. Pàg.: 36-40.
- : "Comunitat Valenciana: una literatura en marxa", dins «Panorama de actualidad». *CLIJ. Cuadernos de literatura infantil y juvenil*, núm. 108. Barcelona. Torre de Papel. Setembre 1998. Pàg.: 38-43.
- : "Comunitat Valenciana: estabilitat i projectes", dins «Panorama de actualidad». *CLIJ. Cuadernos de literatura infantil y juvenil*, núm. 120. Barcelona. Torre de Papel. Octubre 1999. Pàg.: 37-43.
- : "Comunitat Valenciana: tenacitat i imaginació", dins «Panorama de actualidad». *CLIJ. Cuadernos de literatura infantil y juvenil*, núm. 131. Barcelona. Torre de Papel. Octubre 2000. Pàg.: 37-42.
- : "Comunitat Valenciana: indicis de renovació", dins «Panorama de actualidad». *CLIJ. Cuadernos de literatura infantil y juvenil*, núm. 142. Barcelona. Torre de Papel. Octubre de 2001. Pàg.: 32-38.
- : "Comunitat Valenciana: en el debat i la reflexió", dins «Panorama de actualidad». *CLIJ. Cuadernos de literatura infantil y juvenil*, núm. 153. Barcelona. Torre de Papel. Octubre de 2002. Pàg.: 39-45.
- : "Panorama actual de la narrativa infantil y juvenil en el País Valenciano", dins de *Narrativa e promoción da lectura no mundo das novas tecnoloxías*, Pàg. 157-168. Edita Xunta de Galicia. Conselleria de Cultura, Comunicación Social e Turismo. Santiago de Compostela, 2002.
- : "Comunitat Valenciana: varietat i renovació", dins «Panorama de actualidad». *Clij. Cuadernos de literatura infantil y juvenil*, núm. 164. Barcelona. Torre de Papel. Octubre, 2003. Pàg. 37-43.

- : “Comunitat Valenciana: competitivitat i diversitat”, dins «Panorama de actualidad». *Clij. Cuadernos de literatura infantil y juvenil*, núm. 175. Barcelona. Torre de Papel. Octubre, 2004. Pàg. 38-41.
- : “Panorama de la narrativa infantil i juvenil en valencià”, dins de *100 micalets i un rastre de col·leccions*, D. A., Pàg. 9-29. Edicions Bromera. Alzira, 2004.
- : “El Micalet Galàctic: una col·lecció centenària”, dins de *100 micalets i un rastre de col·leccions*, D. A., Pàg. 45-50. Edicions Bromera. Alzira, 2004.
- LANUZA, Empar de i PÉREZ MORAGON, Francesc: «La literatura infantil al País Valencià (19930-1982)», dins *L'Espill*, núm. 16. València. Tresi Quatre. 1982. Pàg.: 45-56.
- i LLABATA, Teresa: «Panorama de la LIJ en la Comunidad Valenciana», *CLIJ. Cuadernos de literatura infantil y juvenil*, núm. 48. Barcelona. Fontalba. Març 1993. Pàg.: 8-22.
- SANSANO, Biel (director): *Diccionari de la literatura valenciana (1968-2000)*. Alacant. Institut Alacantí de Cultura Juan Gil-Albert. 2001.

RELACIONADA AMB LA PRODUCCIÓ ESCRITA

- AGÜERA, Isabel: *Curso de creatividad y lenguaje*. Madrid. Narcea Ediciones. 1990.
- BADIA, Dolors, VILA, Núria i VILÀ, Monserrat: *Contes per fer i refer. Recursos per a la creativitat*. Barcelona. Editorial Graó. Col. «Guix». 1985.
- : *Jocs de ploma. Propostes per a l'expressió escrita*. Barcelona. Editorial Graó. Col. «Punt i Seguit». 1988.
- BADIA, Dolors i VILÀ, Monserrat: *Jocs d'expressió oral i escrita*. Barcelona. Eumo Editorial. 1984.
- CAMPO VILLEGAS, Gabriel: *Aprender a escribir literariamente*. Madrid. Editorial CCS. 1999.
- CASSANY, Daniel: *La cuina de l'escriptura*. Barcelona. Empúries. Col. «Les Naus d'Empúries». 1993.
- : *Reparar la escritura. Didáctica de la corrección de lo escrito*. Barcelona. Editorial Graó. Col. «Biblioteca de Aula». 1993.
- , LUNA, Marta i SANZ, Glòria: *44 exercicis per a un curs d'expressió escrita*. Barcelona. Editorial Graó. Col. «Instruments Guix». 1991.
- : *Construir l'escriptura*. Barcelona. Editorial Empúries. Col. «Aula d'Empúries». 1999.
- COR, M. Pilar: *Escriure bé*. Barcelona. Edicions 62. Col. Llibres a l'Abast. 1996.
- D. A.: *Tractament de textos a l'aula*. València. Generalitat Valenciana. Conselleria de Cultura, Educació i Ciència. Col. «Materials Didàctics». 1996.
- DELMIRO COTO, Benigno: *La escritura creativa en las aulas. En torno a los talleres literarios*. Barcelona. Editorial Graó. 2002.
- DÍEZ DE ULZURRUN PAUSAS, Ascen (coord.): *L'aprenentatge de la lectoescriptura des d'una perspectiva constructivista. Vol. 1*. Barcelona. Editorial Graó. 1998.
- : *L'aprenentatge de la lectoescriptura des d'una perspectiva constructivista. Vol. 2*. Barcelona. Editorial Graó. 1998.
- GÓMEZ PALACIOS, José Joaquín: *Taller de narraciones. Mitos, leyendas y poemas*. Madrid. Editorial CCS. 1999³.
- JOLIBERT, Josette (Coord.): *Formar infants productors de textos*. Barcelona. Editorial Graó. Col. «Punt i Seguit». 1992.
- KOHAN, Silvia Adela: *Consignas para un joven escritor. Introducción a la narración literaria*. Barcelona. Ediciones Octaedro. 1992.
- RODARI, Gianni: *Gramática de la fantasía. Introducción al arte de inventar historias*. Barcelona. Argos Vergara. 1983.
- : *Exercicis de fantasia*. Barcelona. Aliorna. 1987.
- SIMÓ, Maria Josep: *Narrar i descriure*. Barcelona. Edicions La Magrana. 1998.
- TEBEROSKY, Anna: *Psicopedagogia del llenguatge escrit*. Barcelona. Publicacions de l'Institut Municipal d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona. 1991.
- VILÀ, Núria (coord.): *Tècniques d'expressió escrita. Cicles Inicial i Mitjà*. Barcelona. A.A.P.S.A. Rosa Sensat. 1987.

PUBLICACIONS PERIÒDIQUES

Biblioteca y educación

Revista mensual en castellà editada per TILDE Servicios Editoriales S.A., en col·laboració amb l'*Asociación Biblioteca y educación*. Ofereix una informació àmplia sobre documentació i recursos didàctics vàlids per a l'organització i l'explotació de les biblioteques públiques i escolars. Però també publica nombrosos articles sobre literatura infantil i juvenil, animació lectora i monogràfics sobre temàtiques actuals.

CLIJ. Cuadernos de literatura infantil y juvenil

Revista en castellà publicada per l'editorial Torre de Papel S.L. És una publicació dedicada completament a la literatura infantil i juvenil amb articles periòdics sobre la situació panoràmica del sector en totes les llengües de l'Estat espanyol, informació de novetats, entrevistes a autors i il·lustradors, estudis sobre els clàssics universals, etc. Però, a més a més, convé destacar l'atenció que la revista dedica a l'animació lectora amb la publicació de nombrosos articles teòrics i pràctics sobre el tema.

Faristol

Revista mensual editada en català pel Consell Català del Llibre per a Infants, adherit a l'*International Board on Books for Young People* (IBBY), mitjançant la col·laboració de l'*Organización Española para el Libro Infantil* (OEPLI).

Cada número desenvolupa un tema central monogràfic relacionat amb la literatura infantil i juvenil, però, a més, hi ha altres seccions informatives que presenten diferents associacions professionals, escriptors i il·lustradors, temes d'actualitat (fires de Bolonya, Frankfurt, Dia Internacional del Llibre Infantil, etc.) i ressenyes de les darreres novetats.

Primeras noticias: literatura infantil y juvenil

Revista editada en castellà per FIN Ediciones S.A. Redacció i administració delegada en *Asociación de Prensa Juvenil*. Forma part d'un dels quatre quaderns que publica la revista d'informació general per a adolescents homònima i que es pot adquirir de forma independent.

El quadern de literatura infantil i juvenil recull notícies, opinions, experiències d'animació a la lectura, entrevistes i novetats bibliogràfiques.

WEBS

D'INSTITUCIONS I D'ENTITATS QUE TENEN COM A OBJECTIU EL FOMENT DE LA LECTURA

www.fundaciobromera.org

www.animalec.com

www.uclm.es/cepli

<http://planlectura.educ.ar/>

<http://www.fundacionbertelsmann.org/cps/rde/xchg/SID-2D125394-428F24C1/fundacion/hs.xsl/270.htm#top>

<http://www.fundaciongsr.es/>

www.poemitas.com/cosicosas.htm

www.sol-e.com

www.uoc.edu/lletra/tematica/liteinfantil/index.html

http://www.xtec.cat/recursos/lit_inf/

www.leerenfamilia.com

www.oepli.org

(ANILIJ) www.webs.uvigo.es/h04/webani/#sede

www.amigosdelibro.com

<http://www.pangea.org/rsensat/>

<http://www.clijcat.cat/>

<http://bib.cervantesvirtual.com/seccion/bibinfantil/>

<http://www.ibby.org/>

<http://www.unamardecontes.org/>

<http://darabuccatala.wordpress.com/>

<http://darabuc.wordpress.com/>

<http://www.catedu.es/bibliotecasescolaresaragon/>

<http://leer.es/>

REVISTES ESPECIALITZADES EN LITERATURA INFANTIL I JUVENIL

<http://www.imaginaria.com.ar/>

www.revistaclij.com

www.cuatrogatos.org

<http://revistababar.com/wp/>